

VÁZLATOK

XXVIII. Időszakosan változó és helyi jellegű szelek

MONSZUN SZÉL

Nem önálló szélrendszer, a nagy földi légkörzés része.

Monszun szél: évszakosan változó irányú szél, melynek széliránya a két fő évszak között legalább 120°-os különbséget mutat

A **monszun** kialakulását a kontinensek és az óceánok eltérő hőmérséklete határozza meg. Hasonlít a tengerparti szélhez, csak sokkal nagyobb területen fejt ki hatását.

Nyáron a *tenger felől* a *szárazföld felé* fúj, csapadékot hoz.

Télen pedig a *kontinens felől* a *tenger felé* fúj, és ez száraz szél.

A monszun szó az arab *mausin*-ből származik, ami *évszakot* jelent.

Jellemzői:

Nyár: meleg, nedves nyár

Tél: hűvös, száraz tél

Fajtái:

1. Trópusi monszun

Trópusi nyári monszun = eltérült passzát szél

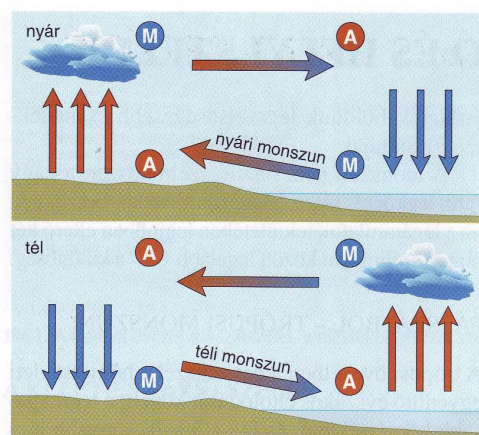
Az *északi félgömb nyarán* a termikus egyenlítőn átlépő **DK-i passzát, DNY-i monszunná** alakul;

A *déli félgömb nyarán* az északi félgömb **ÉK-i passzátszele**, pedig a téli évszakban a déli félgömbön **ÉNY-i monszunná** változik.

A trópusi területek **téli monszunjának iránya megegyezik a passzátszél irányával**. Az északi félgömbön ÉK-i, a déli félgömbön DK-i.

2. Mérsékeltövi monszun

Az évszakonként eltérő felmelegedést mutató **szárazföldek és óceánok találkozásánál**, a **szárazföldek keleti partvidékén** alakul ki.

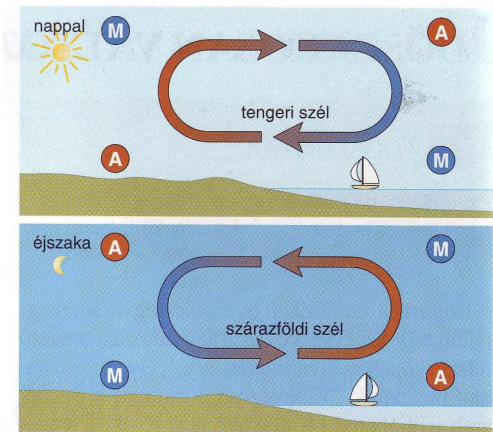
HELYI SZELEK

A földfelszín különböző felmelegedése miatt kialakult légnyomáskülönbségek miatt jönnek létre.

parti-szelek → a szárazföld és a tenger (állóvíz) elérő felmelegedése miatt jön létre.

nappal: tenger (állóvíz) hűvösebb – szárazföld melegebb → a **tenger (állóvíz) felől fúj**

éjszaka: a tenger melegebb – a szárazföld hűvösebb → a **szárazföld felől fúj**

hegy-völgyi szél

nappal: hegyoldal melegebb – völgy hűvösebb → a **völgy felől fúj** a hegyoldal felé

éjszaka: a völgy melegebb – a hegyoldal hűvösebb → a **hegyoldal felől fúj** a völgy felé

főn szél

→ hegylejtőn lebukó, száraz, meleg szél → az **Alpok** jellegzetes **bukó szele**

a mérsékelt övezetre jellemző **nyugati szelek** átbuknak a hegycsúcson → a keleties oldalakon leszaladnak → súrlódnak → meleget hoznak → tavasszal olvasztják a havat (*hófaló* szélnek is nevezik) → *lavinaveszély*

bakonyi főn → a Bakony hegyégen átbukó, a Balaton felé leszaladó ÉNY irányú szél

bóra

→ hegylejtőn lebukó hideg szél → *Adriai-tenger partvidékének* (Dalmácia) **hideg** szele

sirokkó

→ a *Földközi-tenger vidékének* **forró, száraz** szele, amely a *Szahara* felől érkezik

nemere

→ a Kelet-európai síkság felől *Erdély* területére (Székelyföld) beáramló erős, **hideg, száraz** (bukó)szele

misztrál

→ *Dél-Franciaország* (Rhone-torkolat) heves északi szele

számum

→ a *Szahara* és az *Arab sivatag* heves, rövid ideig tartó viharokat okozó **forró, száraz**, nagy sebességű szél, mely homokviharokat okoz

harmattán

→ a *Szahara déli peremvidékének* ÉK-i irányú **száraz**, erős szele, amely a Szahara vörös porát szállítja

burán

→ *belsőázsia* erős szele, amely nyáron por-, télen hóviharokat okoz

bise

→ *Svájc* ÉNY-i részének napokon át tartó hideg, száraz szele, mely leginkább a téli év-szakban jelentkezik